

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

ISSIQXONA EFFEKTI VA UNING SABAB VA OQIBATLARI

Jumamurodova Gullola

CHirchiq Davlat Pedagogika Universiteti 2-kurs talbasi

Elektron pochta: jumamurodovagullola@gmail.com

Annotatsiya: Hozirgi kunda butun yer yuzini insoniyat qamrab olgan. Uning qadami yetmagan biron makon yo'q. Statistika ma'lumotlariga qaraganda 2020-yilda dunyo aholi soni 7837 milliardga yetdi. Bu esa o'z navbatida aholi sonining ortishi tufayli ko'plab sohalarga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Misol tariqasida aytish mumkinki, taraqqiyotning, sanoat korxonalarining, ishchi kuchining ortishiga sabab bo'ldi. Shu qatorda shuni ham unutmaslik kerakki, aholi sonining ortishi ijobiy ta'sir etib qolmasdan salbiy ta'sir ham ko'rsatdi. Aytish kerakki, aholi sonining yildan yilga oshishi demografik portlashga, tabiatga, aholi ehtiyojlarining ortishiga sabachi bo'lib kelmoqda. Bungi kunda yana bir global muammo yer yuzi aholisini talvasaga solib kelmoqda. Ya'ni termodinamik muvozanatning buzilishiga, atmosfera issiqlik darajasining ortishiga sabab bo'lmoqda. Bu global muammoning kelib chiqishidagi asosiy sabab issiqxona effektidir.

Kalit so'z: Ekologik muammo, haroratning ko'tarilishi, global isish, issiqxona gazlari, ekologik omil.

GREENHOUSE EFFECT AND ITS CAUSE AND EFFECT

Annotation: Today the whole earth is covered by humanity. There is no place that he has not reached. According to statistics, the population will reach 7837 milliard in 2020. This, in turn, has had a positive impact on many sectors due to population growth. For example, it has led to the growth of industrial enterprises and the growth of the labor force. At the same time, it should be borne in mind that population growth has had both a positive and a negative impact. It should be noted that the population growth from year to year is causing a demographic explosion, nature, increasing the needs of the population. Today, another global problem is plaguing the world's population. In other words, the disturbance of thermodynamic equilibrium causes the temperature of the atmosphere to rise. The main reason for the origin of this global problem is the greenhouse affect.

Key words: Environmental problems, rising temperatures, global warming, green hause gases, environmental factors.

KIRISH

Issiqxona effekti–bu parnik gazlarini to'plash orqali atmosferaning pastki qatlamini qizdirishi tufayli yer yuzasi haroratining ko'tarilishi. Natijada, havo

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

harorati bo'lishi kerak bo'lgan darajadan yuqori bo'lib, bu iqlim o'zgarishi va global isish kabi qaytarilmas oqibatlarga olib keladi. Bir necha asrlar ilgari ushbu ekologik muammo mavjud edi, ammo unchalik fanga aniq emas edi va to'liq yoritilmagan edi. Texnologiyalar rivojlanishi bilan atmosferada issiqxona ta'sirini ta'minlovchi manbalar soni yil sayin ko'payib bormoqda. Issiqxona effektini keltirib chiqaruvchi sabablarga quyidagilar kiradi:

- Transport-avtomobillar va yuk mashinalari chiqindi gazlarni chiqaradi, ular ham havoni ifloslantiradi va issiqxona ta'sirini oshiradi.
- Sanoatda yonuvchi minerallardan foydalanish-ko'mir, neft, tabiiy gaz, yoqilganda atmosferaga katta miqdordagi CO² va boshqa zararli birikmalar tarqaladi.
- Aholining ko'payishi oziq-ovqat, kiyim-kechak, uy-joylarga bo'lgan talabning oshishiga ta'sir qiladi va buni ta'minlash uchun sanoat ishlab chiqarishi o'sib bormoqda, bu esa havoni issiqxona gazlari bilan tobora ko'proq ifloslantirmoqda.
- Chiqindilarning parchalanishi va yonishi issiqxona gazlarining ko'payishiga yordam beradi.

1.1. Issiqxona ta'sirining iqlimga ta'siri

Issiqxona effektining natijalarini hisobga olgan holda, asosiysi iqlim o'zgarishi ekanligini aniqlash mumkin. Har yili havo harorati ko'tarilishi bilan dengiz va ocean suvlari intensive ravishda bug'lanib boradi. Ba'zi olimlarning tahmin qilishicha, 200 yil ichida okeanlarning "qurishi", ya'ni suv sathining sezilarli pasayishi kabi hodisa yuz beradi. Bu muammoning bir sababi. Ikkinchisi, haroratning ko'tarilishi muzliklarning erishiga olib keladi, bu Jahon okeanining suv sathining oshishiga sababchi bo'ladi va qit'alarni, orollarni suv bosishiga olib keladi.

Havo haroratining ko'tarilishi, atmosfera yog'inlari bilan ozgina namlangan hududlar qurg'oqchil bo'lib, hayot uchun yaroqsiz holatga keladi. Bu holat faqatgina tabiatga ta'sir etib qolmasdan insonlar hayotiga ham katta xavf solmoqda. Ko'p odamlar hayoti davomida ob-havo va iqlim sharoitlariga o'rganib qolishgan. Issiqxona effekti tufayli havo harorati ko'tarilsa, sayyorada global isish yuz beradi. Odamlar yuqori haroratga dosh bera olmaydilar. Natijada quyosh va issiqlik urishiga, suvsizlanishga va yurak-qon tomir tizimidagi muammolarga olib keladi.

Havo haroratining ko'tarilishi quyidagi kasalliklar va epidemiyalarning rivojlanishiga olib keladi:

- Ebola isitmasi;

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

- Vabo;
- Sil kasalligi;
- Tashqi va ichki parazitlar;
- Uyqu kasalligi;
- Sariq isitma.

XULOSA

Shunday qilib, issiqxona effekti global isishining sababi bo'ldi va bu ko'plab kasalliklar va yuqumli kasalliklarga olib keladi. Epidemiya natijasida dunyo bo'ylab minglab odamlar vafot etmoqda. Global isish va issiqxona effekti muammosiga qarshi kurash orqali biz atrof- muhitni va natijada inson salomatligi holatini yaxshilay olamiz.

Issiqxona effekti muammosini hal qilishning eng muhim yechimi bu uni Jahon hamjamiyati e'tiboriga yetkazish, shuningdek, issiqxona gazlari to'planishini kam aytirish uchun qo'limizdan kelgan barcha ishni qilishdir. Issiqxona gazlari qanday paydo bo'lishini bilib, global isishni va issiqxona ta'sirining boshqa salbiy oqibatlarini to'xtatish uchun ularning manbalarini yo'q qilish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA INTERNET TARMOQLARI:

1. J. Nurmatov, N. Xalilov, M. Isroilov, K. Sultonov, S.Ubaydullayev. "Issiqlik texnikasi asoslari". Toshkent. O'qituvchi, 2003
2. Baratov. P "Tabiatni muhofaza qilish". Toshkent. O'qituvchi, 1991
3. Tilavov. T "Ekologiyaning dolzarb muommolari". Qarshi. Nasaf, 2003
4. To'xtayev. A. "Ekologiya". Toshkent. O'qituvchi, 1996.
5. <https://uz.thinkfirsttahogr.org>
6. <https://arxiv.uz>
7. <https://unansea.com>
8. <https://uz.petmynet.ru>